

DET KONGELIGE KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Kunnskaps- og integreringsministeren

Skoleeiere/private skoleeiere

Deres ref

Vår ref
16/2262-

Dato
1. februar 2021

Invitasjon til å delta i videre pilotering av lærerspesialister 2021

Dyktige lærere som ønsker en karriereutvikling som gir andre og nye utfordringer, har ofte forsvunnet ut av klasserommet og over i skoleadministrasjon, eller ut av skolen. Regjeringen ønsker å beholde gode lærere i klasserommet slik at de kan bidra til mer læring for elevene.

Derfor gjennomfører vi – i tråd med strategien *Lærerløftet - På lag for kunnskapsskolen* – en pilotering av nye karriereveier for lærere i form av lærerspesialister. Målet er å gi utviklingsmuligheter til lærere som ønsker nye utfordringer og profesjonell videreutvikling, samtidig som de fortsetter arbeidet i klasserommet. Spesialister i skolen skal blant annet være dyktige i fag og fagdidaktikk og skal være gode på å observere andre læreres opplegg og på å veilede. På den måten kan de bidra til utvikling av undervisning og læring i fagene. Erfaringskonferanser og evalueringen av piloten (NIFU Rapport 2017:26) viser positive erfaringer i tråd med dette. Det er naturlig at skolen blant annet gjennom lærerspesialisten samarbeider med universitet- og høyskolesektoren om relevant FoU-arbeid, og at lærerspesialisten slik bidrar til at utvikling av undervisningspraksis blir forskningsbasert.

Regjeringens mål er at det skal være 3000 lærerspesialister i skolen høsten 2022, og at alle skoler skal ha tilgang til lærerspesialister i begynneropplæring. Fra 2021 vil vi derfor øke antallet lærere i funksjonen til 2300. Regjeringen vil videreføre prioritering av tidlig innsats og begynneropplæring i satsingen i 2021. I tillegg prioriteres spesialpedagogikk i tråd med kompetanseløftet (oppfølging av Tett på-meldingen) og opplæring av minoritetsspråklige, som er et tiltak i regjeringens integreringsstrategi.

I 2021 er det anledning til søke om å prøve ut lærerspesialistfunksjon innenfor:

- realfag
- norsk, med særlig vekt på lese- og skriveopplæring (inkludert tegnspråk, samisk og norsk for samiske elever)
- praktiske og estetiske fag
- begynneropplæring på 1.–4. trinn
- yrkesfag
- profesjonsfaglig digital kompetanse
- opplæring av minoritetsspråklige elever
- engelsk og/eller 2. fremmedspråk
- veiledning
- spesialpedagogikk
- lærerutdanning

Fylkeskommuner, kommuner og private skoleeiere inviteres med dette til å søke om å delta i den videre piloteringen av funksjon som lærerspesialist.

Regjeringen satser også på lærerspesialistutdanninger. Lærerspesialistutdanningene er toårige videreutdanninger på masternivå (60 studiepoeng), innrettet mot spesialistfunksjonen. Videreutdanningene passer for lærere som allerede er i funksjon som lærerspesialist eller som kan være aktuelle for tilsetning i funksjonen på et senere tidspunkt. Utdanningene har fått meget gode tilbakemeldinger fra studentene. Fra høsten 2021 er det satt av midler til 250 nye lærere i spesialistutdanningene. Engelsk er et nytt tilbud i lærerspesialistutdanningene fra høsten 2021.

I 2021 er det anledning til å søke om lærerspesialistutdanning innenfor følgende områder:

- Lærerspesialistutdanning i begynneropplæring, 1.–4. trinn
- Lærerspesialistutdanning i bygg- og anleggsteknikk, 11.–13. trinn
- Lærerspesialistutdanning i helse- og oppvekstfag, 11.–13. trinn
- Lærerspesialistutdanning i kroppsøving, 8.–13. trinn
- Lærerspesialistutdanning i kunst og håndverk, 1.–13. trinn
- Lærerspesialistutdanning i matematikk, 1.–10. trinn
- Lærerspesialistutdanning i matematikk, 1.–7. trinn
- Lærerspesialistutdanning i matematikk, 5.–10. trinn
- Lærerspesialistutdanning i matematikk, 8.–13. trinn
- Lærerspesialistutdanning i norsk (med vekt på lesing og skriving), 1.–10. trinn
- Lærerspesialistutdanning i profesjonsfaglig digital kompetanse, 1.–10. trinn
- Lærerspesialistutdanning i spesialpedagogikk, 1.–13. trinn
- Lærerspesialistutdanning i engelsk, 1.–7. trinn
- Lærerspesialistutdanning i engelsk, 8.–13. trinn

Fylkeskommuner, kommuner og private skoleeiere inviteres med dette også til å søke om å delta med lærere i lærerspesialistutdanning.

Se mer om søknadsprosedyre og frister i *vedlegget* til denne invitasjonen og på Utdanningsdirektoratets nettsider:

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/etter-og-videreutdanning/larerspesialister/>

Ut fra de mange positive tilbakemeldingene vi har fått fra lærere og skoler som har deltatt så langt, håper jeg at mange flere nå vil bruke denne muligheten til å delta i piloteringen videre. Det vil også gi skoler og lærere en mulighet til å påvirke hvordan ordningen kan se ut etter endt pilotering. Lærerspesialister er en viktig karrieremulighet for lærere som ønsker å fortsette å stå i klasserommet.

Med hilsen

Guri Melby

Vedlegg

Invitasjon til å delta i pilotering av ny karrierevei for lærere – lærerspesialist

I 2021 er det anledning til søke om å prøve ut lærerspesialistfunksjon innenfor:

- realfag
- norsk, med særlig vekt på lese- og skriveopplæring (inkludert tegnspråk, samisk og norsk for samiske elever)
- praktiske og estetiske fag
- begynneropplæring på 1.–4. trinn
- yrkesfag
- profesjonsfaglig digital kompetanse
- opplæring av minoritetsspråklige elever
- engelsk og/eller 2. fremmedspråk
- veiledning
- spesialpedagogikk
- lærerutdanning

Det er også anledning til å søke om lærerspesialistutdanning innenfor følgende områder:

- Lærerspesialistutdanning i begynneropplæring, 1.–4. trinn
- Lærerspesialistutdanning i bygg- og anleggsteknikk, 11.–13. trinn
- Lærerspesialistutdanning i helse- og oppvekstfag, 11.–13. trinn
- Lærerspesialistutdanning i kroppsøving, 8.–13. trinn
- Lærerspesialistutdanning i kunst og håndverk, 1.–13. trinn
- Lærerspesialistutdanning i matematikk, 1.–10. trinn
- Lærerspesialistutdanning i matematikk, 1.–7. trinn
- Lærerspesialistutdanning i matematikk, 5.–10. trinn
- Lærerspesialistutdanning i matematikk, 8.–13. trinn
- Lærerspesialistutdanning i norsk (med vekt på lesing og skriving), 1.–10. trinn
- Lærerspesialistutdanning i profesjonsfaglig digital kompetanse, 1.–10. trinn
- Lærerspesialistutdanning i spesialpedagogikk, 1.–13. trinn
- Lærerspesialistutdanning i engelsk, 1.–7. trinn
- Lærerspesialistutdanning i engelsk, 8.–13. trinn

Studiene er lagt opp som deltidsstudier på 60 studiepoeng over to år.

Staten finansierer studieplassene, bidrar med vikarmidler for de som tar utdanning og gir tilskudd til utprøving av lærerspesialistfunksjonen. Tilskuddet til lærerspesialistfunksjonen gis fra skolestart 2021 og kan, etter søknad og under forutsetning av at lærerspesialistene brukes etter intensjonen, forlenges på årlig basis frem til det beslutes at piloteringsfasen skal avsluttes. Det må søkes både for funksjoner som skal videreføres og for nye funksjoner.

Fra 1. februar kan skoleeier (kommune, fylkeskommune eller statlige eller private skoleeiere) søke om tilskudd til funksjonen og lærerne kan søke på spesialistutdanningene.

For utdanningene må lærere ha registrert søknaden sin innen 1. mars. Skoleeier må ha godkjent søknaden innen 15. mars 2021. Søknadsfristen for funksjonen er også 15. mars. Ytterligere informasjon finnes her: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/etter-og-videreutdanning/larerspesialister/>

Føringene for piloten

Disse føringene gjelder for skoleåret 2021–2022 og er utarbeidet i et samarbeid mellom Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet, Utdanningsforbundet, KS og Universitets- og høyskolerådet – Lærerutdanning.

1. LÆRERSPESIALISTER - funksjon

Formål med ordningen

- a) Funksjonen som lærerspesialist skal bidra til at dyktige lærere opplever gode faglige utviklingsmuligheter og ønsker å fortsette å undervise.
- b) Funksjonen skal også bidra til å styrke det kollektive profesjonsfellesskapet og utvikling av skolen som lærende organisasjon.

Lærerspesialister skal ha en betydelig andel undervisning i spesialistfaget. Lærerspesialisten skal være faglig oppdatert på forskning og fagdidaktikk på sitt fagområde. Lærerspesialisten skal bruke sin fag- og analysekompetanse til å styrke det kollektive profesjonsfellesskapet og utvikling av skolen som lærende organisasjon. Det er naturlig at skolen blant annet gjennom lærerspesialisten samarbeider med universitet- og høyskolesektoren om relevant FoU-arbeid, og at lærerspesialisten slik bidrar til at utvikling av undervisningspraksis blir forskningsbasert. Det anbefales at lærerspesialisten gis en sentral rolle i det lokale arbeidet med nye læreplaner og i å bistå skoleleder i arbeidet med å utvikle lokal kompetanseutviklingsplan.

I tillegg til undervisning bør lærerspesialisten ha flere andre oppgaver som er relevante innenfor spesialiseringsfaget / -området. Hvilke oppgaver som er mest relevante for den enkelte lærerspesialist, må vurderes på grunnlag av den enkeltes skoles behov og aktuelle lokale initiativ og tiltak. Eksempler på relevante oppgaver innenfor spesialiseringsfaget/-området:

- ta initiativ til å gjennomføre faglig skolebasert vurdering
- ta initiativ til å gjennomføre arbeidsplassbasert kompetanseheving og kollegaveiledning
- ta initiativ til og lede faglige prosjekter
- bidra til utviklingsarbeid knyttet til tidlig innsats, andrespråkspedagogikk eller pedagogisk bruk av IKT

Evalueringen av ordningen viser at lærerspesialistene har behov for støtte i arbeidet. Derfor anbefales det at skoleeiere søker om minst to lærerspesialister, og legger til rette for samarbeid mellom spesialistene.

Finansiering

Det prøves ut to ulike finansieringsmodeller for funksjonen som lærerspesialist:

Modell 1 gir 57 756 965 kr per år i lønnstillegg (ca. 4 813 kr i måneden) per lærer. I denne modellen forventes det at lærerne bruker den tiden de allerede har til disposisjon til å utføre oppgavene i funksjonen.

Modell 2 kombinerer lønn og redusert undervisningstid. I denne modellen kan inntil halvparten av lønnstillegget brukes til reduksjon av undervisningstid.

I begge modellene forutsettes det at skoleeier bidrar med 1/3 av finansieringen. I tillegg skal skoleeier sette av penger til feriepengene, arbeidsgiveravgift og Statens pensjonskasse. Tilskuddet til spesialistfunksjonen gis fra skolestart 2021 og kan, etter søknad og under forutsetning av at lærerspesialistene brukes etter intensjonen, forlenges på årlig basis frem til det besluttes at piloteringsfasen skal avsluttes. Skoleeier må oppgi i søknaden hvilken modell de ønsker å prøve ut.

Utbetaling av statlig støtte

Støtte til lærerspesialistfunksjonen utbetales i etterkant av hvert semester – for høstsemesteret blir støtte utbetalt i oktober/november, og for vårsemesteret blir støtte utbetalt i mai/juni.

Hvordan søke om tilskudd til funksjon som lærerspesialist

Søknad sendes via Utdanningsdirektoratets søknadssystem i perioden 1. februar til 15. mars 2021. Skjema finnes på: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/etter-og-videreutdanning/larerspesialister>

Det er skoleeier, det vil si kommuner, fylkeskommuner og private og statlige skoleledere, som søker om funksjonstilskudd. Søknaden skal gi opplysninger om antall spesialister, fag og finansieringsmodell.

Det forutsettes at skoleeiere drøfter deltakelse i piloten, valg av modell og faglig innretning av funksjonen med representanter for lærerne. Det skal fremgå av søknaden at den er forankret hos lærere, skoleledere og tillitsvalgte.

I tillegg skal søknaden vise:

- hvilke mål funksjonen som lærerspesialist skal bidra til å nå
- hvordan tiltaket skal bidra til å styrke kompetansen i lærerkollegiet og

- skolen som lærende organisasjon
- at skoleeier og skolens ledelse vil bruke og støtte funksjonen

Utdanningsdirektoratet vil behandle søknadene innen utgangen av april. Det vil bli lagt vekt på at piloteringen skal gi varierte erfaringer med ulik kommunestørrelse.

Skoleeier skal ikke oppgi navn på de som skal inneha spesialistfunksjon i søknaden. Utlysninger av funksjon som lærerspesialist kan derfor gjøres først etter at søknader er innvilget.

Hvilke lærere kvalifiserer

Vurdering av om kandidater for lærerspesialistfunksjonen er kvalifisert skal gjøres av arbeidsgiver i samarbeid med hovedtillitsvalgt/tillitsvalgte og kvalifisert(e) fagperson(er). Sistnevnte skal være godt kvalifisert innenfor det aktuelle faget/fagområdet, og kan enten komme fra egen skole, en annen skole eller fra UH-sektoren. Arbeidsgiver har det endelige ansvaret for å ta beslutningen om hvem som skal tilsettes.

Det er knyttet krav til kvalifikasjoner for lærere i spesialistfunksjon:

- A) Lærere i spesialistfunksjon skal tilfredsstille de formelle kravene for tilsetting og undervisning i skolen, jf. opplæringsloven.
- B) Det stilles krav om minst 60 studiepoeng fordypning i spesialiseringsfaget/fagområdet, med unntak for:
 - Begynneropplæring, hvor kravet er: 30 stp. i norsk og 30 stp. i matematikk, med ytterlige 30 stp. fordypning i ett av disse fagene eller relevante fagområder som for eksempel lesing, skriving og regning
 - Profesjonsfaglig digital kompetanse, hvor kravet er 30 stp. fordypning i IKT/profesjonsfaglig digital kompetanse eller tilsvarende dokumentert realkompetanse, og i tillegg 60 stp. i et relevant skolefag
 - Yrkesfag, hvor kravet er yrkesfaglærerutdanning eller PPU-y i relevante fag
 - Opplæring av minoritetsspråklige elever, hvor kravet er: 30 stp. i andrespråkdidaktikk/ pedagogikk og/eller flerkulturell pedagogikk eller tilsvarende realkompetanse, og i tillegg 60 stp. i et relevant skolefag
 - Veiledning, hvor kravet er: 30 stp. i veiledning, og 60 stp. i et relevant skolefag
 - Spesialpedagogikk, hvor kravet er: 60 stp. i spesialpedagogikk og 60 stp i et relevant skolefag.
 - Lærerutdanning, hvor kravet er: Mastergrad/hovedfag.

C) Det stilles krav om minst fem års erfaring som lærer. I tillegg må *flere av punktene* under være oppfylt i tilfredsstillende grad:

- Har gjennomført utviklingsprosjekter innenfor spesialiseringsområdet sammen med andre
- Har hatt ansvar for å følge med på, bruke og dele forskning/fagutvikling innenfor spesialiseringsområdet
- Har hatt ansvar for veiledning av kolleger innenfor spesialiseringsområdet
- Har deltatt aktivt i det lokale arbeidet med læreplaner innenfor spesialiseringsområdet
- Har vist god evne til å utvikle og forbedre undervisningen og til å reflektere over og kritisk vurdere undervisningspraksis og elevenes læring sammen med andre lærere
- Har vist vilje og evne til å inngå i en åpen delingskultur, støtte kollegaer i deres arbeid, spre gode eksempler og bidra til skoleutvikling

Krav til skoleeier og skoleleder

Funksjonen som spesialist i et fag/fagområde skal bidra til faglig styrking av den som innehar spesialistfunksjonen og av kollegaer som underviser i samme fag. Skoleeier og skoleleder har ansvar for at funksjonen ikke blir en administrativ ressurs.

Lærerspesialistfunksjonen skal forbeholdes lærere som har undervisningsoppgaver ved skolen, og ikke kombineres med andre funksjoner som fører lærerspesialisten over i administrative stillinger i skolen eller kommunen.

- Skoleeier har ansvar for at det utvikles planer for lærerspesialistenes oppdrag. Planene skal inngå som en del av øvrige planer og strategier for kvalitetsutvikling, og skal klargjøre rollefordelingen mellom skoleeier, skoleleder, lærerspesialisten, lærerne og ev. andre aktører.
- Skoleeier har ansvar for å sikre at lærerspesialisten får god oppfølging, at lærerspesialistens mandat blir kjent i lærerkollegiet og at det legges til rette for den pådriverrollen han eller hun skal ha i profesjonsfellesskapet.
- Skoleeier skal legge til rette for at lærerspesialisten kan delta i nettverk med andre lærerspesialister.
- Skoleeiere og skoler må være forberedt på å bidra i en evaluering. Det forutsettes også at deltakerne i piloteringen oppsummerer og deler erfaringene fra piloteringen med andre skoleeiere og skoler.

2. LÆRERSPESIALISTUTDANNINGER

Formål med ordningen

Lærerspesialistutdanningene er for lærere som ønsker å videreutvikle sin kompetanse med tanke på å få en alternativ karrierevei som lærer. Utdanningene omfatter 60 studiepoeng på masternivå og gjennomføres over to år.

Utdanningstilbud

I tillegg til fordypning i fag og fagdidaktikk, omfatter videreutdanningen temaer som aksjonsforskning, skoleutvikling, veiledning og kollektiv profesjonsutvikling, samt utprøving og læring i praksis.

Se studiekatalogen til Utdanningsdirektoratet for informasjon om hvilke tilbud som gis i lærerspesialistutdanning i fra høsten 2021. I studiekatalogen finnes også nærmere informasjon om innholdet i hvert enkelt studietilbud.

Finansiering

Staten vil finansiere studieplassene og bidra med økonomisk støtte til studentene etter modell av vikarordningen for norsk og engelsk i Kompetanse for kvalitet (60 prosent statlig finansiering, dvs. et statlig bidrag på 216 000 kr. per 30 studiepoeng).

Kostnader til reise, opphold, læremidler mv. skal dekkes av skoleeier.

Utbetaling av statlig støtte

Vikarmidler vil bli utbetalt i etterkant for hvert semester – for høstsemesteret blir det utbetalt i oktober/november, og for vårsemesteret i mai/ juni.

Hvordan søke lærerspesialistutdanning

Lærere sender etter avtale med rektor, søknad via Utdanningsdirektoratets søknadssystem i perioden 1. februar 2021 til 1. mars 2021. Skoleeier må godkjenne eller avslå søknadene innen 15. mars. Skjema finnes på: <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/etter-og-videreutdanning/larerspesialister/>

Merk at utdanningen er toårig, og at finansiering av vikarordning og krav til frigjøring av tid og skoleeiers tilrettelegging vil gjelde for studieåret 2021/2022 og 2022/2023.

Utdanningsdirektoratet vil foreta en fordeling av studieplassene og vikarmidler innen 30. april.

I fordelingen av studieplasser vil det bli lagt vekt på å få varierte erfaringer med utgangspunkt i kommunestørrelse og en geografisk spredning.

Det er viktig at lærere sjekker opptakskravene til studiet før de søker.

Hvem kvalifiserer til utdanningene

Skoleeiere må vurdere aktuelle kandidater som søker opptak til lærerspesialistutdanning. Følgende minstekrav gjelder:

- Godkjent lærerutdanning
- Minimum 60 stp. i spesialiseringsfaget/fagområdet, med unntak for:
 - Begynneropplæring, hvor kravet er: 30 stp. i norsk og 30 stp. i matematikk, med ytterlige 30 stp. fordypning i ett av disse fagene eller relevante fagområder som for eksempel lesing, skriving og regning
 - Profesjonsfaglig digital kompetanse, hvor kravet er 30 stp. fordypning i IKT/profesjonsfaglig digital kompetanse eller tilsvarende dokumentert realkompetanse, og i tillegg 60 stp. i et skolefag.
 - Yrkesfag, hvor kravet er yrkesfaglærerutdanning eller PPU-y i relevante fag
 - Spesialpedagogikk, hvor kravet er: 60 stp. i spesialpedagogikk, og i tillegg 60 stp. i et skolefag.
- Minst tre års undervisningspraksis i faget/fagområdet som spesialistutdanningen retter seg mot

I tillegg bør erfaring fra faglige og/eller kollegabaserte utviklingstiltak knyttet til det aktuelle fagområdet telle positivt med i vurdering av kandidatene.

Innenfor rammen som er fastsatt i utlysningen, er det universitetene og høyskolene som vil foreta det endelige opptaket til spesialistutdanningene. For spesifikke opptakskrav til hvert enkelt studietilbud, se informasjon på det aktuelle universitet eller høyskoles nettsider.

Skoleeiers og skoleleders ansvar knyttet til gjennomføring av studier

Det forutsettes at skoleeier og skoleledelsen legger til rette for at studentene frigjøres fra ordinære arbeidsoppgaver i tråd med føringene i Kompetanse for kvalitet, samt at de kan oppfylle arbeidskravene i studiet. Spesialistutdanningen har arbeidskrav som innebærer at studentene skal utvikle og utforske egen undervisningspraksis, i tillegg til å bidra i utviklingsprosesser på egen skole. Gjennom studiet skal studenten kvalifisere seg til å kunne bidra til å styrke det kollektive profesjonsfellesskapet og til å utvikle skolen som lærende organisasjon.